

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 502/2023-11

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Dudíša a Libora Duľu (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Gavalcom, Piešťanská 3, Trnava, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 5 To 4/2023 z 13. apríla 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľa

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 23. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení so zákazom mučenia, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania podľa čl. 3 dohovoru rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 5 To 4/2023 z 13. apríla 2023 (ďalej aj „napadnutý rozsudok najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok č. k. 6 T 17/2021 z 25. novembra 2022 v spojení s rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 5 To 4/2023 z 13. apríla 2023 právoplatne odsúdený pre obzvlášť závažný zločin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. c), d), ods. 2 písm. c) a e) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení účinnom v čase skutku, za čo mu bol uložený spoločný trest odňatia slobody vo výmere 10 rokov so zaradením do ústavu so stredným stupňom stráženia, ochranný dohľad vo výmere 2 rokov, peňažný trest vo výške 8 000 eur a náhradný trest vo výmere 1 roka.

3. Sťažovateľ v úvode svojej argumentácie konštatoval, že „*podáva... ústavnú sťažnosť v súvislosti s uloženým trestom odňatia slobody a jeho výmerou 10 rokov, pričom nemá inú možnosť riadneho alebo mimoriadneho opravného prostriedku.*“. Ďalej zvýraznil, že „*Najvyšší súd Slovenskej republiky svoje rozhodnutie vo výroku o treste žiadnym spôsobom neodôvodnil.*“. V tejto súvislosti sťažovateľ oponoval výške trestu, ktorý mu bol uložený a ktorý v odvolacom konaní aproboval najvyšší súd poukazom na predošlé odsúdenie „*rozsudkom Okresného súdu Nové Zámky pod č.k. 4T/32/2017 za skutok, ktorý je pokračovaním trestného činu, pre ktorý bol odsúdený teraz rozsudkom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pričom mu bol uložený trest odňatia slobody vo výmere 6 rokov a 8 mesiacov, čo je zrejmé aj z rozsudku Špecializovaného trestného súdu Pezinok č.k. 6T/1 7/2021 zo dňa 25.11.2022.*“. Podľa sťažovateľa je „*Takýto prísny trest odňatia slobody... uložený za situácie keď k časti skutku pokračovacieho trestného činu prejednávanej na Okresnom súde Nové Zámky pod č.k. 4T/32/2017 dňa 6.4.2017 bola schválená dohoda o vine a treste, teda... sa ku skutku priznal a úprimne ho oľutoval.*“. Taktiež poukázal aj na to, že „*Od vznesenia obvinenia... napomáhal orgánom činným v trestnom konaní pri objasňovaní tejto trestnej činnosti, poľahčujúce okolnosti podľa § 36 písm. 1/ a § 36 písm. n/ Tr. zák. zohľadnené... neboli a odvolací súd sa týmito námietkami v odvolaní... vôbec nezaoberal.*“. S ohľadom na prezentované úvahy sťažovateľ považuje trest odňatia slobody, ktorý mu najvyšší súd v odvolacom konaní potvrdil tým, že ním podané odvolanie proti rozsudku Špecializovaného trestného súdu Pezinok č. k. 6 T 17/2021 z 25. novembra 2022 zamietol, za „*neprimerane prísny a za daných okolností mal súd... znížiť trest odňatia slobody podľa § 39 ods. 1 Tr. zák., a ak ho neznížil mal v odôvodnení svojho rozsudku uviesť odvolací súd aspoň dôvod, pre ktorý tak nebolo možné urobiť.*“. Navyše „*je potrebné zohľadniť to, že k čiastkovým útokom pokračovacieho trestného činu, pre ktoré bol sťažovateľ prejednávaný teraz, došlo v rokoch 2012 až 2014.*“. Navyše „*V danej veci sa tiež k spáchaniu trestnej činnosti, pre ktorú bol uznaný vinným, priznal a oľutoval ju.*“.

4. Na podklade už uvedeného sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby takto rozhodol:

„*Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudkom č.k. 5 To 4/2023 zo dňa 13.4.2023 porušil ústavné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, článku 8 ods. 2 a 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, článku 6 ods. 1 a Článok 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.*

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č.k. 5 To 4/2023 zo dňa 13.4.2023 sa vo vzťahu k sťažovateľovi zrušuje a vec sa vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.“

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Ústavný súd v súlade s § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť, pričom posudzoval, či jej prijatiu na ďalšie konanie nebránia dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

6. Z obsahu sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sa domáha vyslovenia porušenia už označených základných práv z dôvodu arbitrárnosti záverov napadnutého rozsudku najvyššieho súdu, ktorý vo vzťahu k jeho osobe aproboval rozsudok Špecializovaného trestného súdu Pezinok

č. k. 6 T 17/2021 z 25. novembra 2022 ako celok vrátane výšky uloženého trestu odňatia slobody bez primeraného odôvodnenia a vyrovnania sa s relevantnými okolnosťami. Sťažovateľ konštatoval, že v čase pred podaním ústavnej sťažnosti nedisponoval žiadnym iným účinným prostriedkom nápravy, ktorý by mohol právne účinným spôsobom uplatniť, teda že „nemá inú možnosť riadneho alebo mimoriadne opravného prostriedku.“.

7. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde je ústavná sťažnosť neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd poukazuje na to, že jeho právomoc rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity. Zmysel a účel princípu subsidiarity, ktorý je vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy, spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Konceptia konania o ústavnej sťažnosti je založená na tom, že predstavuje subsidiárny procesný prostriedok na ochranu ústavou zaručených základných práv a slobôd. Ústavný súd nie je súčasťou sústavy všeobecných súdov či iných orgánov verejnej moci, a preto nemôže nahrádzať ich činnosť. Jeho úlohou je v súlade s čl. 124 a nasl. ústavy ochrana ústavnosti, a nie tzv. bežnej zákonnosti, resp. protiprávnosti. Z tohto pohľadu je nevyhnutnou podmienkou konania, ktorá musí byť pred podaním ústavnej sťažnosti splnená, vyčerpanie všetkých procesných prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho práv poskytuje.

10. Právomoc ústavného súdu je vybudovaná na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených, ktorých eventuálnu protiústavnosť už nemožno zhojiť inými procesnými prostriedkami, resp. už nie je možná náprava iným spôsobom. Teda právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad uvedených v § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

11. Ústavná sťažnosť nemá byť podávaná z dôvodu „procesnej opatrnosti či nedotknuteľnosti“ fyzickej osoby alebo právnickej osoby, ale až vtedy, ak sa sťažovateľ nemôže reálne domôcť ochrany svojich práv u ostatných orgánov verejnej moci. Postavenie ústavného súdu tak možno obrazne prirovnať k „záchrannej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci.

12. Subsidiarita ústavnej sťažnosti má pritom dimenziu formálnu i materiálnu. Formálna dimenzia znamená, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti musí „formálne“ podať všetky prostriedky na ochranu práv, ktorými disponuje, a materiálnou subsidiaritou je myslené to, že tieto prostriedky odôvodní spôsobom, ktorý všeobecnému súdu umožní ústavnoprávny prieskum. Pokiaľ právny predpis ustanoví, že v určitej procesnej situácii je príslušný na rozhodovanie o právach a slobodách jednotlivca konkrétny orgán verejnej moci, bolo by zásahom do jeho právomoci a porušením princípu deľby moci (čl. 2 ods. 2 ústavy), pokiaľ by iný orgán o týchto právach rozhodoval bez toho, aby bola daná možnosť príslušnému orgánu na realizáciu jeho právomoci. Obidve tieto hľadiská preto treba reflektovať pri interpretácii a aplikácii jednotlivých inštitútov zákona o ústavnom súde, v danom prípade pre posúdenie prípustnosti ústavnej sťažnosti a príslušnosti ústavného súdu na jej prijatie na ďalšie konanie.

13. Ústavný súd akcentuje skutočnosť, že (v intenciách sťažnostnej argumentácie sťažovateľa v podanej v ústavnej sťažnosti) dovolanie môže smerovať aj proti odôvodneniu rozhodnutia (v súhrne rozhodnutí oboch konajúcich súdov) z hľadiska požiadaviek na odôvodnenie zodpovedajúce kritériám spravodlivého procesu (vo vzťahu k všetkým okolnostiam podstatným pre rozhodnutie), ktorého súčasťou je právo na obhajobu [dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku], čo vyplýva aj z novšej judikatúry ústavného súdu, v zmysle ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale aj obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku; porov. IV. ÚS 546/2020 – publikované v Zbierke náleзов a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021, v obsahovej nadväznosti aj napr. II. ÚS 411/2021, IV. ÚS 463/2021, IV. ÚS 491/2021, IV. ÚS 510/2021, IV. ÚS 555/2021, I. ÚS 343/2022, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 355/2023).

14. Na už citovanú judikatúru účinne reflektuje aj najvyšší súd, ktorý práve k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku napr. vo svojom uznesení č. k. 1 TdoV 13/2021 z 24. januára 2023 na s. 17 exaktne konštatoval, že „... *ostatná rozhodovacia prax pod tento dovolací dôvod zaraďuje aj nedostatky v odôvodnení súdneho rozhodnutia (k tomu pozri bližšie uznesenie ústavného súdu z 9. júna 2022, sp. zn. I. ÚS 343/2022, ako aj ním odkazované rozhodnutia v bodoch 12. až 14.)...*“. Je potrebné opätovne zdôrazniť, že ide práve o nedostatky namietané (tvrdené) sťažovateľom, teda či sa odvolací súd náležite vyrovnal s jeho odvolacími námietkami vo vzťahu k okolnosti podstatnej pre rozhodnutie a pre právne postavenie sťažovateľa.

15. Z obsahu a dôvodov vyplývajúcich zo sťažovateľom podanej ústavnej sťažnosti je zrejmé, že proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu v kontexte dôvodov vyplývajúcich z podanej ústavnej sťažnosti (zásadne nedostatočné odôvodnenie časti rozhodnutia týkajúcej sa výšky uloženého trestu) bol prípustný mimoriadny opravný prostriedok, a to dovolanie podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, ktorý sťažovateľ v čase pred podaním ústavnej sťažnosti nevyužil v dôsledku nesprávnej interpretácie obsahovej povahy tohto dôvodu dovolania v kontexte ostatnej judikatúry ústavného súdu. Z uvedeného dôvodu ústavný súd odmieta sťažovateľom podanú ústavnú sťažnosť z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde.

16. Nad rámec primárneho dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti možno v materiálnej rovine dodať, že najvyšší súd sa výškou trestu zaoberá na strane 48 svojho rozhodnutia v odseku 2, keď dáva stručnú, ale výstižnú odpoveď na časové dimenzie konania (spoločný trest za trestnú činnosť spáchanú v období štyroch rokov, čo podmieňuje aj postupné rozhodovanie v dvoch po sebe nasledujúcich konaniach), a to aj v kontexte nepoužitia mimoriadneho zmierňovacieho ustanovenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu